

Til

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen

info@tbst.dk

Danmarks Naturfredningsforenings Scoping forslag til undersøgelser i forbindelse med udarbejdelse af VVM og MV redegørelse for havneudvidelse 5 og 6 ved Esbjerg havn øst. (journalnummer TS6040202-00025)

Baggrund

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen har den 24. november 2017 modtaget anmeldelse af igangsættelse af en VVM-redegørelse i forbindelse med udvidelse af Esbjerg Havn (etape 5 og 6). Projektet er VVM-pligtigt i henhold til VVM-direktivets bilag 1, da udvidelsen medfører, at havnen kan modtage skibe på over 1350 ton.

I medfør af bekendtgørelse nr. 450 af 8. maj 2017 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet § 8 kan projektansøger forud for udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport anmode Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen om at afgive en udtalelse om hvilket indhold, der skal fremgå af rapporten (scoping). Hvis projektansøger anmoder Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen om en udtalelse, skal styrelsen høre berørte myndigheder, inden styrelsen afgiver udtalelse. Styrelsen skal i denne forbindelse bede hørings- og orienteringsparter om udtalelser til brug for udarbejdelse af en sådan scopingrapport for projektet.

Esbjerg Havn forventer, at efterspørgslen efter kaj og kajnære arealer vil fortsætte. De seneste udvidelser af Østhavnen, Etape 3 og 4, er blevet taget i brug i takt med, at de er blevet færdiggjort, og i 2019 forventes kapaciteten at være fuldt udnyttet og ibrugtaget.

Prognoserne angiver et behov for yderligere ca. 1 mio. m² areal og ca. 1.000 m kaj i løbet af perioden 2020 til 2030. Esbjerg Havns bestyrelse ønsker en undersøgelse af mulighederne for at imødekomme dette behov.

Med det fremlagte forslag til udbygning af Østhavnen med Etaperne 5 og 6 forventes behovene at kunne imødekommes indtil år 2030.

Havneudvidelsen foreslås udført som en etape 5, placeret i forlængelse af Esbjerg Østhavn samt i en efterfølgende etape 6, placeret som en havneø i søterritoriet udfor Esbjerg Havn. Begge etaper ligger udenfor Natura 2000-området. Bruttoområdet for havneudvidelsen er vist på Figur 1. Indenfor bruttoområdet skal det endelige havnelayout fastlægges.

Etape 5 ligger mellem havnegrænsen og Natura 2000-områdets afgrænsning. Etapen dækker det område, der er nævnt i kommuneplan 2016-26 som perspektivområde for en havneudvidelse. Etape 5 ligger indenfor Vadehavsfredningen, jf. Bekendtgørelse nr. 867 af 21/06/2007 om fredning og vildtreservat i Vadehavet.

Etape 6 dækker et vandområde, der ligger indenfor det nuværende rammeområde for havnedrift. Der er tale om et lavvandet område mellem sejlrenden og Natura 2000-området.

Etape 5 og 6 ligger udenfor Natura 2000-området men grænser op til Natura 2000-området. Der er holdt en afstand på minimum 5 m til Natura 2000-afgrænsningen.

DNs forslag:

Overordnet

1. Esbjerg Kommune bør seriøst overveje om og i hvilket omfang fortsatte erhvervshavneudvidelser er vejen frem med havnen beliggende midt i Danmarks i særklasse højest profilerede internationale naturbeskyttelsesområde. Med andre ord om en yderligere vækst af tung industri i Esbjerg Havn er det rigtige match for kommunen eller om der kunne være andre alternativer til udvikling af kommunens erhvervsstruktur i den del af kommunen som ligger klods op ad Vadehavet.
2. VVM redegørelsen skal indeholde en samfundsøkonomisk beskrivelse af det fremtidige behov for udvidelsen af Esbjerg havn. VVM redegørelsen skal også lægge vægt på en grundig beskrivelse af 0-scenariet (ingen udbygning) både samfundsmæssig og naturmæssig. Ligeledes mener DN, at man bør lave et scenarie uden udbygning af etape 6 (Ø-havnen).
3. Vadehavet er omfattet af en fredning (Vadehavsbekendtgørelsen) og af forhold vedtaget under Det Trilaterale Samarbejde om Vadehavet. Hertil kommer at det er PSSA område, Natura2000 område, udpeget verdensarv-område og nationalpark. En miljøkonsekvensvurdering skal specifikt forholde sig til alle de bindinger og muligheder, der er knyttet til disse udpegninger og reguleringer.
4. Det fremgår ikke af scopingoplægget hvad aktiviteterne konkret skal være på havneudvidelse 5 og 6. Kun at aktiviteterne forventes at være sammenlignelige med aktiviteterne på nuværende havnearealer. Uden kendskab hertil er det umuligt at komme med mere specifikke forslag til de kommende VVM og MV redegørelser, som af samme grund heller ikke kan blive præcise nok til ikke at skulle suppleres når konkrete erhvervsaktiviteter til sin tid skal godkendes på området. I forhold til Vadehavet gælder imidlertid at området i dag ikke lever op til sine miljømål - økologiske som kemiske. Det gælder også at Vadehavet ikke opfylder gunstig bevaringsstatus for betydelige dele af udpegningsgrundlaget og er omfattet af en række Natura2000-planer. Miljøkonsekvensvurderingerne skal således indeholde vurderinger af om de planlagte aktiviteter vil bringe Vadehavet tættere på at opfylde sine miljø- og habitat-mål eller om de vil bringe Vadehavet længere væk fra at opnå disse mål.
5. I fysisk henseende indebærer udbygningsplanerne en stor indskrænkning af afstand mellem Esbjerg Havn og Fanø - betydningen heraf på de fysiske processer i Vadehavet og omkring især Fanø er afgørende at få klarlagt grundigt.

De følgende DN-bemærkninger knytter sig til overskrifterne benyttet til afsnittene i scopingforslaget.

1. Emner på søterritoriet

Kystmorfologi, morfologi og sedimentspredning

I scopingforslaget omtales, at der skal udarbejdes og anvendes 2D modeller. VVM redegørelsen bør bruge 3D modeller til strømnings- og sedimenttransport-vurderingerne.

Det almindelige krav til en forudgående vurdering af konsekvenserne i geomorfologisk og hydrografisk forstand vil være opstillingen af en hydrodynamisk model, der ordentlig kalibreret vil kunne vise, hvordan tværprofilet påvirkes af havneudvidelsen og hvordan indsnævringen påvirker vandskiftet.

De anvendte modeller bør således kunne modellere de maksimale strømhastigheder ligesom de bør være verificeret på nye aktuelle data og ikke alene på gamle data, idet sådanne hurtigt forældes.

DN anser at denne havneudvidelse indebærer en stor risiko i forhold til den frie tidevandsgennemstrømning. Jf. søkortet (Dansk søkort nr. 95 – Grådyb) så ligger der et såkaldt "PSSA" område mellem Halen (Fanø) og den planlagte "Etape 6" af Esbjergs havneudvidelse. Et "PSSA" område er et "**P**articularly **S**ensitive **S**ea **A**rea", som af IMO (International Maritime Organisation) er udpeget som et særligt følsomt havområde, hvortil der skal tages en række særlige hensyn, herunder bør skibsfarten udvise meget stor forsigtighed under sejlads i området og det tilstødende område. Forbud og restriktioner i området, se Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 135 af 17. februar 1998." I Projektbeskrivelsen, pkt. 2.2 etape 6 antages det, at tidevandet af sig selv vil "grave" en rende udenfor – og syd for etape 6. DN mener ikke at et følsomt lavvandsområde, som beskrevet ovenfor, uden videre kan fortrænges eller reduceres af ændrede tidevandsforhold og strømningsmønstre som følge af havneudvidelsen.

Scopingforslaget foreslår, at der tages udgangspunkt i en typisk sommer- og vintermåned. VVM redegørelsen må også foreholde sig modelmæssigt til hvad der sker i området i vejr-situationer, hvor det blæser meget (12-15 m/sek) og situationer, hvor vejret er ekstremt. Alle prognoser for klimaudviklingen taler om flere ekstreme vejr-situationer og f.eks. antydes i artikler fra GEUS at 400 års hændelser ved Esbjerg statistisk set vil fremkomme hvert 10'ende år med den klimaudvikling vi har pt.

Scopingforslaget foreslår at sætte fokus på østkysten (vel Måde-området ned mod Roborhus?) VVM redegørelse bør også have fokus på konsekvensen for vaden mod Fanø og for Fanøs østkyst især Halen. Halen med Skånbjerget er et naturfredet område, som kan påvirkes markant.

Det er oplagt at den omfattende havneudvidelse vil medføre ændrede afstrømningsforholdene for den sydlige del af Grådyb tidevandsområde. Dette kan også have indflydelse på tidevandsområdet syd herfor. Ændrede afstrømningsforhold kan få indflydelse på erosions- og sedimentationsforhold, og dermed påvirke den naturlige dynamik i Vadehavet, som jo er et af de beskyttelsesmål, der er opstillet i den trilaterale Vadehavsplan.

VVM redegørelse bør også belyse hvilken betydning havneudvidelsen har for besejlingsforholdene ind til Nordby både for færgedriften og fritidssejlads.

Bølgerefleksion fra de nye kajer mod Fanø skal også vurderes. Både refleksionens betydning for Fanøs østkyst og for digerne omkring Nordby (kystdirektoratet omtaler refleksionens betydning).

Natura 2000-områder og bilag IV-arter

VVM redegørelsen skal belyse havneudbygningen i forhold til nationalparkloven for Nationalpark Vadehavet.

VVM redegørelsen skal forholde sig til Vadehavets status som Verdensarvsområde. Kan havneudbygningen betyde noget for denne udpegning? Hvad siger Unesco til indgreb i området?

VVM redegørelsen skal forholde sig specifikt til Natura 2000 udpegningsgrundlaget og opnåelsen af gunstig bevaringsstatus.

VVM redegørelsen skal belyse den kumulative støjbelastning i Natura 2000-området. I Niras' oplæg er der intet anført om støj i Natura 2000-området selvom det ligger klods op ad de nye havneafsnit. hinanden. For virksomheder forventes en støjgrænse i virksomhedernes skel på 70 dB(A). Den kumulative støj i Natura 2000 området kan således overstige 70 dB(A). Derfor bør følgende behandles i Miljøkonsekvens-undersøgelsen: Kortlægning af eksisterende støj i en række udvalgte punkter i Natura 2000-området - herunder på grænserne til dette - v.h.a. beregning/måling. Beregning af den fremtidige maksimale støj i de nævnte punkter hidrørende fra alm. drift af det nye havneanlæg og fra nye støjende virksomheder v.h.a. simulering af de nye virksomheders placering. Beregning af den maksimale kumulative støjbelastning i nævnte punkter. Ud over ovennævnte bør den kumulative støjbelastning i anlægsfasen også dokumenteres og vurderes i forhold til støjgrænse.

Vandområdeplaner

VVM redegørelsen skal forholde sig specifikt til Vadehavets økologiske og kemiske miljømål og chancerne for at opnå disse

Niras opridser i 1.2.7 Vandaflledning udmærket at udledninger af overfladevand og potentiel udledning af miljøfarlige stoffer fra havnedrift kortlægges for eksisterende og fremtidige havnearealer. Nuværende og forventede fremtidige aktiviteter beskrives med henblik på en vurdering af effekter af spildevand, overfladevand og spild fra havneaktiviteterne. Vurderingerne foretages ud fra tilgængelige data og erfaringer fra lignende projekter. Der udarbejdes desuden en beskrivelse af principperne for afledning af overfladevand fra kajarealer og fra virksomheder i området. Eventuelle kumulative effekter fra øvrig tilledning af miljøfarlige stoffer til Grådyb Tidevandsområde vurderes. DN ønsker at tilføje at kendskab til grad af belastning af sedimenter og biota i nærområderne vil være en nødvendig forudsætning for at vurdere virkningerne af yderligere udledninger og om der overhovedet vil være grundlag for sådanne, hvis miljømål og habitatmål skal opfyldes.

Marinbiologi

Inddragelse af tidevandsflader vil indlysende påvirke levevilkår for bunddyr (benthos) og fugle, især trækfugle. Omfanget heraf skal belyses.

Vaden ud for Nordby, Næs Søjord, er permanent tilholdssted for en flok sæler. Det skal undersøges hvilken betydning havneudbygningen vil få for denne. Sælerne på Næs Søjord har stor turistmæssig betydning for Fanø. Dette forhold bør inddrages i VVM undersøgelserne.

På østkanten af Søjorden findes blåmuslinge-banker. Det er de eneste i området og det er her edderfuglene findes i vinterperioden. Der skal fokuseres på dem i VVM undersøgelsen.

Støj og støjens betydning for Vadehavets dyreliv bør undersøges detaljeret i forbindelse med denne betydelige havneudvidelse.

2. Emner på land

Befolkning og sundhed

I dette afsnit omtales også de rekreative forhold i området.

VVM redegørelsen bør belyse hvilken betydning en kunstig havne-ø i Vadehavet med en 5 m høj spunsvæg vil have for turismen på Fanø, på udpegningen til Verdensarv, for nationalparken og for de mange turister, som besøger vaden øst for Fanø for at samle østers.

VVM redegørelsen skal også belyse havneudbygningens betydning for rekreativ sejlads (fritidsbåde og kajak). Der er lagt stor vægt på udbygning af sådanne aktiviteter i NP Vadehavet.

Støj og vibrationer

Støjen fra de nuværende aktiviteter på havnen opleves belastende for flere områder på Fanø. Vindstøjen fra de nuværende mølleaktiviteter kan høres tydeligt. Denne belastning bør undersøges i forbindelse med udarbejdelsen af VVM redegørelsen.

Natur på land

I dette afsnit synes det som om forudsætningen for VVM redegørelsen er, at der ikke sker så meget. Derfor vil man undgå feltundersøgelser. Da Fanøs østkyst er nemt nedbrydeligt kan der også laves skade på naturen på land. Det er tilsyneladende det, der er ved at ske omkring Pakhusbanken nord for Nordby. Derfor bør VVM undersøgelsen også laves grundigt for naturen på land.

Visuelle forhold

I dag ses den høje kajkant ved containerhavnen meget tydeligt på Fanø. Kajkanten i den planlagte havneudvidelse planlægges bygget op til 5 m – altså væsentlig højere end den nuværende kaj. Det og maksimalhøjde på bygninger og anlæg bør lægges ind i visualiseringen.

Lyspåvirkningerne fra mølleaktiviteterne bør også belyses. Mølle generatorerne står med strøm døgnet rundt. Det betyder, at blink fra deres advarselslanter tydeligt kan ses på Fanø.

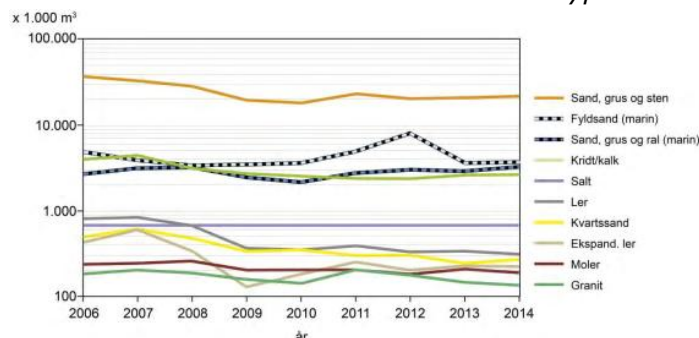
3. Fravalgte emner

Råstoffer og ressourcer

Dette emne er fravalgt, men ved opfyldningen af den første del af Østhavnen blev der brugt ca. 2 mill m³ sand (<https://www.arkil.dk/cases/3-traditionel-anlaeg/esbjerg-havn>). Denne indvinding fremgår tydeligt i denne rapport [http://mima.geus.dk/wp-content/uploads/Indvinding Af Danske Mineralske Raastoffer MiMa 2016-1 kompr.pdf](http://mima.geus.dk/wp-content/uploads/Indvinding_Af_Danske_Mineralske_Raastoffer_MiMa_2016-1_kompr.pdf) hvorfra nedenstående tekst og diagram er taget:

Indvindingen af sand, grus og ral i de marine områder (figur 2.1) viser samme tendens som indvindingen på land, idet indvindingen aftog fra 3,1 mio. m³ i 2008 til 2,1 mio. m³ i 2010 – et fald på 33%. Den marine indvinding af sand, grus og ral var i 2014 tilbage på samme niveau som før krisen. Udover sand, grus og ral indvindes der også marint fyldsand, hvoraf en stor andel anvendes til kystbeskyttelse og udbygning af havnearealer. Indvindingen af fyldsand aftog fra 2006 til 2010 med 23%, hvorefter indvindingen igen steg til et foreløbigt maksimum i 2012. Den høje indvinding i 2012 skyldes et år med mange projekter, herunder opfyldning til Esbjerg Østhavn samt sikring af de danske kyster. Figur 2.1. Råstofindvindingen på land og i

marine områder i 2006-2014 efter råstofstype.

Figur 2.1. Råstofindvindingen på land og i marine områder i 2006-2014 efter råstofstype. Skala på y-aksen er logaritmisk (DST 2014 A og DST 2014 B).

Eftersom fyldsandet jvf. scoping-forslaget forventes at stamme fra Vadehavets sejlrender eller Nordsøen kan store indvindinger have markant betydning for sedimenttransporterne i Vadehavet og havbunden i og tæt på Vadehavet. VVM redegørelsen bør belyse dette.

Kompensation

Det kunne endeligt overvejes og belyses hvilke muligheder der er for kompensation af den inddragede / ødelagte natur. Her kan DN umiddelbart foreslå følgende:

(A) nedgravning af højspændingsledningerne syd for Esbjerg havn. Der omkommer utvivlsomt en del fugle ved sammenstød med ledningerne. Desuden vil en nedgravning forbedre det landskabelige billede. Man kunne måske også inddrage højspændingsledningerne langs Rønmødæmningen. (B) Etablering af permanente ynglepladser for terne ved opførelse af havneanlægget. (C) Kompenserende opkøb af engarealer til ynglefugle. Det kunne ske i marsken langs Kongeåens nedre løb, som i forvejen er ved at drukne i vand på grund af lavtliggende jord og manglende mulighed for afstrømning til Vadehavet.

Med venlig hilsen

på vegne af DN Esbjerg, DN Fanø og DN Sekretariat

Henning Mørk Jørgensen
31193235 hmj@dn.dk